

WAT IS HET VERSCHIL TUSSEN PASSIEF EN ACTIEF SCHRIJVEN?

ALS JE ZOEKT OP ‘ACTIEF SCHRIJVEN’, OVERSPOELT JE ZOEKMACHINE JE MET ARTIKELEN. ‘SCHRIJF ACTIEVE ZINNEN!’ IS DAN OOK EEN VAN DE MEEST GEHOORDE SCHRIJFADVIEZEN. MAAR WAT IS HET? EN IS PASSIEF SCHRIJVEN DAN ECHT ZO SLECHT?

PASSIVITIS

Jan Renkema heeft het in *Schrijfwijzer* over passivitis*: het ongemotiveerde gebruik van de lijdende of passieve vorm. Dat klinkt als een enge ziekte die je als schrijver koste wat kost moet zien te vermijden, niet?

Het verschil tussen actief en passief schrijven is – op zinsniveau – **het verschil tussen de bedrijvende en lijdende vorm**. Bij een bedrijvende of actieve vorm ‘doet’ het onderwerp iets met het lijdend voorwerp: IK SCHRIJF DIT ARTIKEL. Bij de lijdende vorm verplaatsen we de nadruk en wordt het lijdend voorwerp van de vorige zin ineens het onderwerp: DIT ARTIKEL IS DOOR MIJ GESCHREVEN. Of: DIT ARTIKEL WERD GESCHREVEN.

Let ook op de toevoeging van (een vorm van) *worden* of *zijn*.

WAAROM ZOU JE ACTIEF SCHRIJVEN?

Actieve (dus: bedrijvende) zinnen kunnen je tekst **meer spanning** geven. Kijk eens even naar deze voorbeelden:

- DE MAN TROK ZIJN PISTOOL
- HET PISTOOL WERD DOOR DE MAN GETROKKEN

Bij die tweede zin krijg je als lezer nou niet direct het gevoel van spanning dat wel in de eerste zin te vinden is.

Een actieve zin kan **duidelijker** zijn. (Let op mijn toevoeging van het woordje KAN.) Door gebruik van de bedrijvende vorm is het meestal direct duidelijk WIE iets doet.

Actieve teksten zijn **pakkender**. Omdat er vaak meer spanning in zit en de zinnen duidelijker zijn, trek je de lezer sneller het verhaal in. Alles voortaan actief schrijven dan maar? Nee. Absoluut niet.

WAAROM ZOU JE PASSIEF SCHRIJVEN?

Uiteraard hangt het van de **situatie** af of je beter passief of actief schrijft.

Terug naar het voorbeeld met het pistool. Wat als we een verhaal over een magisch pistool aan het schrijven zijn? Misschien is dan de lijdende vorm (HET PISTOOL WERD DOOR DE MAN GETROKKEN) wel een betere optie dan de actieve. **De passieve vorm legt een andere nadruk**. Er zijn redenen genoeg om juist die andere nadruk te willen gebruiken.

Ook als je **niet weet wie de handelende persoon is**, kan de lijdende vorm een veel beter alternatief zijn dan de actieve. ER WERD OP DE DEUR GEBONKT kan prima, als je niet weet wie er bonkt.

ZORG DAT JE WEET WAT HET EFFECT IS

Zoals zo vaak bij schrijven, is het belangrijkste dat je als auteur **weet wat het effect is van jouw keuze**. Stel jezelf de vraag waarom die zin in actieve vorm beter staat dan in passieve vorm. En onthoud: actief is niet ‘beter’, passief is niet ‘slechter’. **Het zijn simpelweg twee mogelijkheden die jij tot je beschikking hebt**. Kun jij in jouw tekst aanwijzen waar je actief schrijft en waar passief?

*Bron: Renkema, J. (ed. 2012). *Schrijfwijzer*. Amsterdam, Nederland: Boom, p.92-94